

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ (1866-1938)

Οι μενεξέδες¹

Το λεωφορείο σταμάτησε στη μέση του δρόμου. Οι επιβάτες γύρισαν με περιέργεια και κύταξαν τη γυναίκα που έμπαινε. Ήταν ντυμένη κατάμαυρα και φορούσε ένα μαύρο μαντύλι στο κεφάλι. Από κάτω απ' το μαντύλι ξεχειλίζουν τα ξανθά της μαλλιά και το πρόσωπό της είτανε μικρούτσικο σαν παιδικάκισιο, παραπονεμένο κι όμορφο.

Η γυναίκα κάθησε σε μια γωνιά με τα μάτια σκυμμένα κάτω. Κρατούσε στα χέρια της ένα μεγάλο μάτσο από μενεξέδες και είχε τη ματιά της καρφωμένη απάνω στα λουλούδια, σαν να μιλούσε όλη την ώρα μαζί τους. Στο χέρι της, ένα άσπρο παχουλό χεράκι, μια χρυσή βέρα άστραφτε στο μεσιανό δάχτυλο.

Ένας επιβάτης είπε κρυφά στον άλλον.

- Κάποια χήρα θα είναι.

Ο άλλος του είπε, λιγόνοντας τα μάτια του.

- Τι όμορφη που είναι!...

Ο πρώτος ξαναείπε.

- Το μαύρο μαντύλι την κάνει ωμορφότερη...

Ο δεύτερος αναστέναξε.

Οι δυο μαζί γύρισαν και την κύταξαν με γλυκά μάτια. Ο πρώτος ήτανε ξανθός, με μεγάλο μουστάκι και γαλανά μάτια. Ο δεύτερος μελαχρινός, γλωμός με λίγο μαύρο χνούδι απάνω απ' το χείλι του.

Η γυναίκα σήκωσε τα μάτια της και τους κύταξε, σαν να κατάλαβε πως μιλούσαν γι' αυτήν. Τα μάτια της όμως πέσανε απάνω στον μελαχρινό. Τα κατάμαυρα μαλλιά και γένεια, τα μάτια του μαύρα σαν την πίσσα, σαν ένα πένθος χυμένο απάνω στο γλωμό πρόσωπο, τράβηξαν τη θλιμμένη ψυχή της, σαν να ταίριαζαν με τον πόνο της. Χαμογέλασε κι έσκυψε πάλι απάνω στο μάτσο με τους μενεξέδες, και ξανάρχισε με τα λουλούδια την ομιλία που είχε διακόψει.

Σε λίγο άρχισε να διορθώνει τα λουλούδια με τα παχουλά, νευρικά της δάχτυλα. Δυο κλώνοι με μενεξέδες τής πέσανε κάτω στο πάτωμα. Ο μελαχρινός κύριος έσκυψε να τους σηκώσει. Τους πήρε και τους πρόσφερε στη γυναικούλα μ' ένα κίνημα ευγενικό. Εκείνη τον κύτταξε γλυκά και του είπε:

- Δεν πειράζει, κύριε. Κρατήστε τα, αν σας κάνουν ευχαρίστηση.

Ο μελαχρινός κύριος ευχαρίστησε τη γυναίκα μ' ένα γλυκό χαμόγελο, έφερε τους μενεξέδες στα χείλη του με μια βαθειάν αναπνοή που έμοιαζε σαν αναστεναγμός κι έπειτα τους έβαλε με προσοχή στην κουμπότρυπά του.

Στο στρίψιμο του δρόμου η γυναικούλα έγνεψε στον οδηγό. Ο οδηγός χτύπησε το κουδούνι, κι η γυναικούλα σηκώθηκε με χάρη, χαιρέτισε μ' ένα χαμόγελο τον μελαχρινό κύριον και κατέβηκε απ' το λεωφορείο.

Οι δύο επιβάτες γύρισαν απ' τα τζάμια και την κύταξαν. Με το κεφάλι σκυμμένο

---

¹ Στο κείμενο έχει διατηρηθεί η ορθογραφία της πρώτης έκδοσης.

πάντα τράβηξε τον δρόμο που πήγαινε στο νεκροταφείο, τον μεγάλο δρόμο με τα κυπαρίσσια.

Ο πρώτος επιβάτης είπε στο δεύτερο:

- Η καϋμένη. Πηγαίνει τους μενεξέδες στον τάφο του ανδρός της. Δεν τον έξεχασε ακόμα.

Ο δεύτερος δεν εμίλησε. Έσκυψε και μύρισε βαθειά απάνω στην κουμπότρυπά του το μπουκετάκι με τους μενεξέδες, που τους είχε μοιρασθεί μ' έναν πεθαμένο. Τα μάτια του λάμπανε από αγάπη κι από ζήλεια.

Το λεωφορείο τράβηξε το δρόμο του.

(*Αλήθεια και Ψέμα*, Αθήνα, Έκδοση Νουμά, 1907)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε τα βασικά πρόσωπα της ιστορίας. (9 μονάδες)

α2. Να εντοπίσετε το χώρο, στον οποίο διαδραματίζεται η σκηνή. (6 μονάδες)

α3. Να δικαιολογήσετε τον τίτλο του διηγήματος σε σχέση με το περιεχόμενό του. (10 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. Να περιγράψετε τα χαρακτηριστικά του νέου, ο οποίος προκάλεσε το ενδιαφέρον της γυναίκας. (8 μονάδες) Να αιτιολογήσετε αυτή της την προτίμηση. (5 μονάδες)

β2. *Τα μάτια του λάμπανε από αγάπη κι από ζήλεια:* Να σχολιάσετε τα συναισθήματα του άντρα στον οποίο αναφέρεται το παραπάνω απόσπασμα. (12 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ